Играчки Јасмина*
https://orcid.org/0000-0002-0533-9033
Антоновић Ратомир**
https://orcid.org/0000-0001-9134-6346
Петровић Маја***
https://orcid.org/0000-0003-2342-196X

УДК: 351.756-054.7:343.97(497.11)
Прегледни рад
DOI: 10.5937/ptp2603090I
Примљено: 12. јун 2026.
Одобрено за објаву: 29. јун 2026.
Странице: 86–104

ОДНОС МИГРАНТСКЕ КРИЗЕ И КРИМИНАЛА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

АПСТРАКТ: Основни проблем који се разматра у раду јесте постојање узрочно-последичне везе између појединих криминалних појава у Републици Србији и Европској унији, с једне стране, и мигрантске кризе, с друге. Посебан проблем представљају одређена кривична дела, која се могу подвести под директну последицу мигрантских померања становништва. Временски оквир представља период од протеклих десет година, колико се мигрантско питање сматра једним од најактуелнијих питања на тлу Европске уније. Циљ рада је указивање на постојање корелације мигрантске кризе и интензивних криминалних активности у земљама Европске уније, као и у земљама које се налазе на тзв. мигрантској рути. Хипотеза рада је да интензивне мигрантске промене доприносе промени демографске слике, као и додатној криминализацији Европе. Коаутори се користе аналитичким, историјским, компаративним и нормативним методама. Резултати истраживања делимично су потврдили постављену хипотезу у делу – да мигрантска криза има утицај на демографску слику Европе, али није доказано да мигрантска криза утиче на додатну криминализацију Европе, јер нису утврђени параметри који би то могли потврдити.

* Виши научни сарадник, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, Србија, имејл: jasminaigracki@yahoo.com
** Научни сарадник, Институт за српску културу Приштина–Лепосавић, Србија, имејл: antonovicr@gmail.com
*** Ванредни професор, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, Нови Сад, Србија, имејл: maja.petrovic@pravni-fakultet.info
© 2026 by the authors. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Кључне речи: *миграције, становништво, криминал, злоупотреба, државна граница.*

1. Увод

Мигрантска криза уопштени је назив за процес демографских промена, који је започео средином 2010. године, када је велики број азијског и афричког становништва затражио ново уточиште и место становања у развијеним земљама Европе. Мигранти са тих простора масовно почињу да траже бољи живот у Европи и углавном долазе илегално, а разлог за њихов долазак лежи у лошим економским и безбедносним условима живота у државама њиховог порекла. Са једне стране, висока стопа незапослености и екстремно неповољна економска ситуација, а са друге стране, ратови и сукоби различитих етничких и других групација, резултирали су масовним егзодусом цивилног становништва. Можемо закључити да су то били (а и даље су, јер мигрантска криза још траје!) јаки покретачи, посебно млађим људима за миграцију и тражење бољих и мирнијих услова за живот у земљама Европске уније. **Главни проблем**, који се овим радом разматра, јесте однос наведених демографских, социо-економских и геополитичких промена у свету и појава нове демографске слике Европе, у контексту појачане криминалне активности и појаве одређених облика криминала. Данас је структура криминала усмерена како на националну, тако и на међународну активност, са преовлађујућим правцем ка профиту (Играчки, 2026, стр. 65).

Многи виде у тзв. арапском пролећу главни и суштински разлог за велику миграцију становништва са простора Африке и Азије. Најпре, ратно разарање у Сирији, потом насилна промена режима у Либији, и тако редом, увели су више земаља из тог поднебља, из релативно пристојног живота у озбиљне проблеме. Ратом и револуцијама укидани су постојећи правни пореци чиме су створени услови за деловање различитих супротстављених група, што је у коначном исходу резултирало анархијом, суспензијом људских права и слобода, као и опасношћу за сопствене животе и егзистенцију грађана. Становништво тих држава није имало готово никакав избор пред собом, нити извесну будућност, те су многи потражили спас за себе и своје ближње у Европи. Постали су мигранти чији је циљ да побегну од такве политичке и правне неизвесности, од огромне кризе и великих проблема са којима су се суочавали.

Формиране су читаве мигрантске руте, које су, свака по себи, неизвесне и које носе огромне ризике и проблеме. Главне руте ка европским земљама јесу следеће: медитеранска, која је уједно и најопаснија и на којој је највећи број миграната изгубио животе. Креће се од Северне Африке, преко Средоземног мора до Италије и Малте. Потом западнобалканска рута, која је копнена, преко Турске, Грчке, Северне Македоније, Србије, Босне и Херцеговине, ка Хрватској, Мађарској и другим земљама Европске уније. Источномедитеранска рута, која иде преко Грчке, Кипра, Бугарске и Турске и која је делимично копнена, делимично водена. Западномедитеранска рута, која повезује Мароко и Алжир са Шпанијом, преко Гибралтарског мореуза. Западноафричка или Атлантска рута, која креће од западноафричких земаља, Мауританије, Сенегала и Гамбије дугим и опасним морским путем ка шпанским Канарским острвима (Ilić, 2022, стр. 165).

На афричком тлу, постоји још једна мигрантска рута. Реч је о посебно опасном правцу кретања у Источној Африци или тзв. афричком рогу, одакле мигранти крећу према Јужној Африци или иду преко Јемена према блискоисточним земљама. Кад је реч о азијским рутама, најпознатија је тзв. југозападна рута, којом крећу из Авганистана, Пакистана, Бангладеша путем Европе (Антоновић, 2017, стр. 417).

Ради бољег разумевања овог проблема, потребно је јасно начинити разлику између појмова миграната, тражилаца азила и ирегуларних миграната. Мигранти су лица која се селе са свог места боравка, како унутар националних граница своје државе, тако и ван ње, ради запослења, бољих животних услова, образовања или из принудних разлога, као што су ратови и економска криза. Тражиоци азила јесу лица која су напустила своју државу порекла и која су поднела захтев за међународну заштиту – азил у некој другој држави. Разлози за тражење азила углавном су заштита од прогонства, рата, насиља и других разлога који могу негативно да утичу на сам квалитет живота (Марушић, 2024, стр. 41).

Почетна хипотеза рада је да интензивне мигрантске промене доприносе промени демографске слике и додатној криминализацији Европе**.** Чињеница да су земље Европе преплављене новом структуром становништва, које потиче са других континената, представља полазну претпоставку која доприноси постављању хипотезе. Она се такође још поткрепљује статистичким подацима, који су јавно доступни, као и медијским натписима и извештавањима од стране релевантних европских институција, које се баве истраживањем безбедности. Такође, у раду се, применом аналитичког, компаративног и нормативног

метода врши анализа криминалитета на простору Републике Србије, у периоду од 2015. до 2024. године, са посебним акцентом на имовинска кривична дела, дела против живота и тела, дела против полне слободе и недозвољени прелаз државне границе.

Коаутори при изради рада користе податке, који су јавно доступни из расположивих база података како домаћих тако и међународних институција које се баве борбом против криминала и његовим сузбијањем. У вези са домаћим изворима, користе се базе Републичког завода за статистику и информатику и то базе пунолетних учинилаца кривичних дела од 2015. до 2024. године, као и Извештај о резултатима спровођења Акционог плана за период од 2018. до 2019. године, Стратегије развоја Министарства унутрашњих послова Републике Србије за период од 2018. до 2023. године.

У процедури анализе, коаутори су имали извесно ограничење услед недовољне прецизности наведених извештаја, јер они не садрже прецизне податке о мигрантима као извршиоцима кривичних дела. Међутим, узрочност стопе криминалитета може се довести у везу са мигрантским процесима на основу територијалног принципа, нарочито у пограничним потезима са мађарско-српском и хрватско-српском границом. За потребе истраживања, коришћени су расположиви подаци из различитих региона у Србији: Београд, Војводина, Шумадија, јужна и источна Србија.

Истраживање се ограничава само на одређена кривична дела, за која постоји основана претпоставка да су у њиховом извршењу најчешће учествовали мигранти и мигрантско становништво. То су кривична дела крађе и разбојништва из опсега имовинских кривичних дела, кривична дела убиства и наношења телесних повреда из опсега кривичних дела против живота и тела, кривично дело силовања из опсега кривичних дела против полне слободе и недозвољен прелазак државне границе и кријумчарење људи из опсега кривичних дела против јавног реда и мира. Сходно томе, пенитенцијарни систем у Србији има изузетно значајну улогу у процесу контроле криминалитета и у садејству са другим друштвеним механизмима чини друштвену реакцију на криминалитет и друге социопатолошке појаве (Играчки, 2020).

2. Изазови и проблеми у Европи

Европа се у дужем временском периоду суочава са бројним изазовима и потешкоћама. Најпре, проблем постоји у демографском смислу, који је све видљивији. Депопулација, односно нестајање становништва узима све више маха. Проблем депопулације је вишеслојан, јер обухвата како

друштвене, тако безбедносне, културолошке, правне и друге проблеме, који угрожавају стабилност најстаријег континента. Смањивање укупног броја европских становника јесте резултат низа (природних) фактора, као што су низак наталитет, висока стопа морталитета и висока стопа миграције, одлива једног, а прилива другог становништва. Међу факторима који су посебно допринели високој стопи морталитета јесте и пандемија вируса ковид 19, која је оставила велике последице. Земље које су претрпеле највећи популацијски ударац у време пандемије вируса ковид 19 биле су Италија, Шпанија, Пољска, Мађарска, Румунија, Бугарска итд. (Радановић, 2024, стр. 121).

Ковид 19 није само допринео повећању стопе морталитета, већ и смањењу стопе наталитета. Пандемија је допринела додатном старењу и оболевању европског становништва, проузроковала је мањак радне снаге, али и смањено кретање становништва унутар саме Европске уније. Пандемија је изазвала и одређене криминолошке проблеме (Антоновић, 2024, стр. 220). Проблем депопулације становништва одражава се и на привредни развој Европске уније, јер се све више осећа недостатак радне снаге.

Када је актуелизовано питање мигрантског становништва, које је протеклих година масовно кренуло ка Европској унији, поједине земље, посебно Немачка, широм су отвориле врата за нову радну снагу, са посебним интересовањем према висококвалификованој радној снази, која је у овој земљи посебно дефицитарна. Поред Немачке, мигранти, нарочито образовани и стручни, наишли су на добар пријем и у другим европским државама, попут Холандије, Шведске и Француске, те они данас (без обзира на квалификације), према подацима Међународне организације рада представљају чак 30 процената укупне радне снаге у Европи (Tabarošćak, 2024, стр. 352).

Послови на којима мигрантска радна снага данас углавном ради у Европи јесу физички послови на грађевинама, у пољопривреди као сезонски берачи и раднице на фармама, у здравственом сектору као неговатељи, болничари и медицинске сестре, односно техничари, у области угоститељства углавном на пословима конобара, кувара и помоћног особља у кухињама, у сектору саобраћаја као возачи и достављачи, док у ИТ сектору врше послове програмера.

У Републици Србији, према новијим подацима које објављује Комесаријат за избеглице и миграције, током 2023. године било је регистровано укупно 108.808 миграната који су прошли све процедуре у азилима за прихват миграната. Након 2023. године региструје се

мањи број миграната, те је тако 2024. године регистровано *свега* 19.603 мигранта. Према истим изворима, у нашој земљи радно је ангажовано око 100 хиљада страних држављана из различитих држава, али већина тих лица нису мигранти.

Кад се говори конкретно о мигрантима, код нас је свега 45 миграната успело да нађе задовољавајуће радно место, што је врло мали број, у односу на то колико је њих прошло кроз Републику Србију. Један од кључних разлога за то треба тражити у чињеници да Србија није жељена земља одредишта, већ нужна тачка задржавања на мигрантској рути кретања.

3. Мигранти и криминал

Прилив мигрантског становништва у Европу, посматрано у целини, изазвао је бројне безбедносне претње, које су између осталог подразумевале и повећање стопе криминалитета. Мигранти се јављају у двоструким улогама – у улогама извршилаца, али и жртава кривичних дела. С обзиром на то да представљају посебно рањиву категорију, јер не познају језик, обичаје, културу и право земље у коју су емигрирали, често могу бити на мети различитих врста превара и злоупотреба.

Најчешће су жртве кривичног дела трговине људима. Обећава им се помоћ у вези са илегалним преласком државне границе и заузврат им се узима већа количина новца (Атанасов & Оташевић, 2021, стр. 170). У овим ситуацијама кад се јављају у улози жртве кривичног дела трговине људима, углавном се злоупотребљава њихова тешка материјална и социјална ситуација, врши се примена силе, претње, принуде, обмане и ова лица се доводе и одржавају у стању заблуде. У таквим околностима долази до једног од најтежих облика повреде људских права, будући да су жртве изложене различитим облицима експлоатације и озбиљном нарушавању људског достојанства (Матијашевић & Павловић, 2009, стр. 30).

Такође, они су често и жртве кривичног дела кријумчарења људи. Експанзија трговине људима на територији Републике Србије догодила се крајем последње деценије двадесетог века. У то време, Србија се суочила са структурном кризом у политичкој, економској, нормативно-правној и социјалној сфери, као и целокупној јавној сфери грађана (Igrački, Manojlović & Mijalković, 2024, стр. 636). Углавном се јавља у таквим ситуацијама кад им се омогућава да илегално пређу државну границу, мимо законских процедура и контрола. Кријумчари искоришћавају њихов

тежак положај, као и њихову жељу да се што пре домогну развијених европских држава, те им за ову незакониту услугу траже више новца (Играчки, 2016, стр. 356). Заправо, кријумчари их често преваре, излажу их одређеним ризицима и проблемима, уцењују их додатним плаћањима и често их не превезу преко границе, већ их остављају на местима где могу бити лако примећени и изложени додатним ризицима, у виду хапшења, међусобних сукоба, и разних других опасности по сопствени живот и сл.

Досадашња искуства показују да се мигранти појављују и као жртве нечовечног поступања, малтретирања, психичког и физичког злостављања, пребијања, а у својству извршилаца често се јављају и службена лица. У том смислу, напомињемо да је Комитет за превенцију тортуре Европске уније издао саопштење у којем је навео доказе о постојању физичког злостављања мигранта од стране хрватских полицијских службеника, те се као посебно брутални поступци наводе ударања, шутирања, присилна обнаживања, гурања, присиљавања уласка у реку и сличног нечовечног поступања. Општепознато је да они последњих година нису добродошли у многим земљама Европе, а нарочито откако се та криза ширила, продубљивала, те се број људи који је долазио повећавао.

Према мигрантима у Европи вршена су различита кривична дела дискриминаторног карактера, искључиво због њихове различитости у односу на већинско становништво. Због свог порекла, језика, вероисповести, боје коже и других личних својстава, били су изложени дискриминацији, док је њихова интеграција у европско друштво била отежана. Истовремено, прихватање мигранта од стране дела европског становништва било је ограничено, а након првих миграционих таласа све чешће су посматрани као друштвено и економско оптерећење за државе чланице Европске уније.

Поред дискриминације, према мигрантима вршена су и кривична дела у виду повреде равноправности, јер су стављани у неповољнији положај у односу на локално становништво и били су им онемогућени приступи одређеним погодностима, доступним искључиво домаћим држављанима. Ту се на првом месту мисли на доступност здравствених и образовних институција, у којима су третирани често на некоректан и нељудски начин (Играчки, 2023, стр. 472). Нажалост, кад се говори о појму људских права, она нису само нарушена мигрантском становништву, већ постоје читави региони, у којима мањинско становништво не ужива сва неопходна основна људска права. Пример тога је Косово и Метохија где

су права припадника неалбанског народа значајно нарушена и угрожена (Антоновић, 2023, стр. 167).

Мигранти углавном располажу одређеном количином новца и мобилним телефонским уређајима. Такорећи то им је *сва имовина*. Но, и то што поседују, често буде предмет крађе. Поред новца и телефона, одузимане су им и личне исправе и документа, чиме им се ускраћује слобода кретања и остваривање одређених људских права, која им припадају (Schilling и др., 2017, стр. 299).

Нису ретки случајеви да су жртве и кривичних дела против живота и тела. Ова кривична дела представљају један од најтежих облика угрожавања безбедности, а мигранти су им посебно изложени услед свог рањивог положаја (Суботин & Матијашевић Обрадовић, 2020, стр. 5). С тим у вези, забележени су случајеви кривичних дела тешких убистава, убистава, наношења тешких телесних повреда и слично. Ова дела углавном извршавају трговци људима и кријумчари, који претходно од мигранта узимају веће количине новца. Мигранткиње су углавном жртве кривичних дела силовања и проституције (Bernstein, 2018, стр. 116).

Као што је већ и речено, мигранти се могу наћи и у улози извршилаца кривичних дела. Разлог за њихову криминалну активност углавном треба тражити у њиховој неадаптираности на нову средину, као и неприхваћеност. Многи од њих су се криминалом бавили и у својим земљама порекла, те су са том делатношћу само наставили у новом окружењу. Према статистици Европола, мигрантски криминалитет није виши од криминалитета који врши домаће становништво и јављају се као извршиоци кривичних дела тешке крађе, крађе, нарушавања јавног реда и мира, трговине наркотицима, али и кривична дела против полне слободе и слично.

Најчешће је кривично дело недозвољени прелаз државне границе и кријумчарења људи, о чему ће бити више речи у наставку. Поред тога што границу прелазе илегално, они илегално бораве на територији одређене државе. Разлог за извршење овог дела јесте чињеница да не располажу личним и путним исправама, те је једини начин да пређу границу илегално. На територији Европске уније, илегални прелазак државне границе не третира се као кривично дело, већ као прекршај. Потом, забележене су ситуације да су извршавали кривична дела ситне крађе, у виду џепарења, обијања подрума и заједничких просторија у зградама, крађе ташни и бицикала, хране, одеће и козметике по радњама, мобилних телефона и других лако доступних предмета.

Забележени су бројни случајеви коришћења фалсификованих личних и путних исправа ради незаконитог преласка државне границе, подношења захтева за азил, запошљавања и остваривања социјалних права. Поједини мигранти су повезани и са кривичним делима у вези са опојним дрогама, пре свега неовлашћеном производњом и стављањем у промет опојних дрога. У појединим европским земљама, попут Француске, Немачке и Италије, забележено је њихово учешће у уличној продаји наркотика, најчешће на нижим нивоима дилерских ланаца.

Кривична дела против полне слободе забележена су у мањем броју и регистрована су у Немачкој, Аустрији и Шведској, где су вршили сексуално узнемирање, не само припаднице женског већ и мушког пола. Нажалост, стопа силовања деце и малолетника у кругу породице, постаје све заступљенија и то у земљама као што су Канада, САД, Нови Зеланд, Велика Британија и Јужна Кореја, где се бележи чак 15 процената силованих девојчица и девојака од стране најближих сродника (Антоновић, 2024, стр. 97). Европско законодавство чврсто стоји на становишту забране сексуалног искоришћавања и злостављања деце, а Конвенција Савета Европе о заштити деце инкриминише навођење на присуствовању полним радњама за лица која према одредбама држава потписница, нису достигла старосну доб испод које је сексуални однос са њима инкриминисан (Миловић, 2021, стр. 196). У Републици Србији 2016. године ухапшена су двојица пакистанских миграната јер су покушали да силују жену у Суботици.

Забележена су и кривична дела и прекршаји из области радних односа. Мигранти у Европи често раде непријављено, неретко користећи фалсификоване исправе или без потребних радних дозвола и виза, док послодавци избегавају њихово пријављивање на обавезно осигурање. Овакво запошљавање често доводи до несрећа са тешким, па и смртним последицама, нарочито на високоризичним радним местима.

У Републици Србији је претходних година евидентирано неколико инцидентних ситуација са елементима кривичног дела, у којима су учествовали мигранти. Према подацима Министарства унутрашњих послова, 2015. године су извршена 34 кривична дела, док је 2016. године било укупно 103 кривична дела у којима су учествовали мигранти као извршиоци. Према природи кривичних дела, у делима против живота и тела, учествовало је 5,2 процента миграната у односу на укупан број кривичних дела. У имовинским кривичним делима, учествовало је 25,6 процента миграната. У погледу извршења сексуалних деликата, мигранти су узимали учешће у 0,8 процената.

Кад су у питању новији подаци из 2023. и 2024. године, ту се наилази на статистичке празнине и непотпуност података. Евидентиран је, током 2023. године, улазак 108.808 миграната на простор Републике Србије, док их је 2024. године било драстично мање, 19.483. У овом двогодишњем периоду, Министарство унутрашњих послова Републике Србије поднело је 600 кривичних пријава против 791 лица због кривичних дела незаконитог преласка државне границе и кријумчарења људима. У септембру 2023. године полиција је у Србији спровела акцију борбе против илегалних миграната. Том приликом је ухваћен 371 илегалан мигрант на подручју Суботице, Сомбора и Кикинде. Код ових илегалних миграната пронађено је и илегално наоружање, па је против њих покренут поступак и због илегалног преласка државне границе, али и због поседовања ватреног наоружања. Октобра 2023. године, у новој акцији против илегалних миграната, у пограничним појасевима откривено је 4.500 ових миграната.

4. Кријумчарење људи и мигрантске руте кроз Републику Србију

Један од кључних циљева мигрантског становништва јесте да се домогну својих крајњих одредишта, а то су земље Централне Европе. На тзв. мигрантској рути, сусрећу се са бројним потешкоћама, које покушавају да превазиђу на различите начине. Илегални прелазак представља извршење кривичног дела недозвољеног преласка државне границе и кријумчарење људи из члана 350 Кривичног законика (2005). Због тих илегалних прелазака државне границе још су 2016. године основани мешовити тимови војске и полиције за патролирање пограничним подручјима уз границу са Бугарском и Северном Македонијом. Ове мере су дале одређене резултате, јер се смањио број илегалних прелазака, али тиме није био решен проблем. Руте илегалних миграција и начини извршења незаконитих активности динамично се мењају у складу са новонасталим изазовима и променљивим околностима (Ристић, 2022, стр. 99).

У циљу смањења стопе ове врсте криминала, државни органи Републике Србије решили су да пооштре кривичне санкције за кривично дело недозвољеног преласка државне границе и кријумчарења људи. Прилив миграната на путањи према земљама Европске уније, који прелазе кроз Републику Србију, праћен је и контролисан од стране већег броја кријумчара људи. Из тог разлога се приступило изменама

и допунама Кривичног законика Републике Србије (2005) у вези са кривичним делом недозвољеног преласка државне границе у погледу запрећене казне. Досадашње казнене одредбе нису биле адекватне, шта више биле су превазиђене. У неким случајевима кријумчари (шверцери) људима пролазили су и без затворских казни, са условним осудама, јер им је то Кривични законик (2005) омогућавао, а и судска пракса им је ишла на руку са благим осудама.

Законом о изменама и допунама Кривичног законика Републике Србије из 2016. године повишене су минималне и максималне запрећене казне затвора за ово кривично дело, па тако за онога „ко у намери да себи или другом прибави какву корист, омогућава другом недозвољени прелаз границе Србије или недозвољени боравак или транзит кроз Србију казниће се затвором од једне до осам година“, уместо раније предвиђене казне од шест месеци до пет година (став 2). У ставу 3, ако је дело из претходног става „учињено од стране групе, злоупотребом службеног положаја, или на начин којим се угрожава живот или здравље лица чији се недозвољени прелаз границе Србије, боравак или транзит омогућава или је кријумчарен већи број лица, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година“, а раније је било од једне до десет година. Следећи став (став 4) такође је претрпео измене у погледу запрећене казне, па тако за дело из става 2 (који смо цитирали), ако је „учињено од стране организоване криминалне групе, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година“, уместо раније казне од три до дванаест година.

У протеклих неколико година, што због геополитичких прилика, што због боље организованости надлежних државних институција, забележен је мањи прилив миграната, укључујући и оне који улазе илегално. Према саопштењу Министарства унутрашњих послова Републике Србије од 17. септембра 2024. године, наводи се да је од 1. јануара до 2. септембра 2024. године у Србији евидентиран пад од 61,8 % у броју незаконитих прелазака државне границе у односу на исти период 2023. године. Тада је било евидентирано 26.775 случајева кријумчарења људима, а 2024. године 10.216.

Прилив миграната се такође смањује, па је тако у прихватном центру у Бујановцу крајем 2025. године смештено њих 30, док је у осталих пет прихватних центара смештено око 200. Према подацима Комесаријата за избеглице и миграције, у 2025. години евидентирано је око 9.500 људи који имају статус миграната, а то је значајно смањење у односу на претходну 2024. годину за око 50%. Углавном се ради о лицима из Авганистана, Марока, Египта, Палестине, Турске и др.

Међутим, у првих шест месеци 2023. године, према извештају МУП Србије, ухапшено је 162 особе (142 мушкарца и 20 жена), који су превозили мигранте и против њих је поднето 116 кривичних пријава. Одузето је више од 100 возила која су користили за њихов превоз.

У јулу 2025. године, ухапшено је 11 лица због сумње да су омогућили превоз мигранта у периоду од децембра 2024. до априла 2025. године. У том периоду су организовали превоз за 160 мигранта неутврђеног држављанства, 13 држављана Авганистана, три држављана Турске и шест држављана Египта, и то тако што су их комби-возилом преузимали на територији општине Димитровград, обезбеђивали им транзит и боравак у Београду, а потом њихов даљи транзит и илегално пребацивање ка земљама Европске уније. Ова организована криминална група остваривала је противправну имовинску корист, тако што је узимала од 200 до 1000 евра по једном мигранту.

На подручју Сомбора, Апатина и Руме лишено је слободе шест припадника организоване криминалне групе, која је током 2024. године омогућила недозвољени транзит преко територије Републике Србије, најмање 71 мигранту (Николић & Гагић 2025, стр. 552). Ова група је са подручја Пирота и Димитровграда до Београда омогућила транзит, а у циљу даљег недозвољеног транзита ка земљама Европске уније.

5. Закључак

На основу расположивих података из Статистичког билтена, који издаје Републички завод за статистику и информатику за Републику Србију за 2024. годину, дошли смо до сазнања да је на простору Републике Србије извршено укупно 24.835 кривичних дела. Статистички параметри, који су задати при овом истраживању, односе се на националну припадност извршилаца кривичних дела, с обзиром на то да су предмет истраживања мигранти и њихов криминални потенцијал. Од укупног броја извршених кривичних дела, припадници српског народа извршили су укупно 13.717 кривичних дела (12.426 особа мушког и 1.291 особа женског пола). Црногорци су извршили укупно 9 кривичних дела (све особе мушког пола). Албанци су извршили укупно 25 кривичних дела (24 особе мушког и 1 особа женског пола). Мађари су извршили укупно 41 кривично дело (37 особа мушког пола и 4 особе женског пола). Муслимани су извршили укупно 18 кривичних дела. Роми су извршили укупно 163 кривична дела (128 особа мушког и 35 особа женског пола). Румуни су извршили укупно 7 кривичних дела (6 особа мушког и 1

особа женског пола). Остали народи, у које се убрајају и припадници народа из подручја одакле потичу рапидне миграције, извршили су укупно 359 кривичних дела (334 особе мушког и 25 особа женског пола), чему треба придодати и 58 кривичних дела чији извршиоци нису могли бити национално идентификовани (54 особе мушког и 4 особе женског пола), а разлог томе треба тражити у чињеници да велики број мигранта код себе нема личне исправе, услед чега се воде као непозната лица, неутврђеног идентитета.

Даље, истраживање према задатим параметрима који се односе на типове извршених кривичних дела на територији Републике Србије указује на следеће резултате. Од укупно 1.313 извршених кривичних дела против живота и тела, Срби су извршили 753 дела (707 особа мушког и 46 особа женског пола), Црногорци су извршили 1 кривично дело, Албанци 2 дела, Мађари 4 дела, Роми 15 кривичних дела (12 особа мушког и 3 особе женског пола), а припадници осталих народа 17 дела (све особе мушког пола).

Од укупно 272 извршена кривична дела против полне слободе, Срби су извршили 146 дела (140 особа мушког и 6 особа женског пола), Роми су извршили 3 кривична дела (све особе мушког пола), а припадници осталих народа 1 дело (особа мушког пола).

Од укупно 1.534 извршена кривична дела против јавног реда и мира, Срби су извршили 762 дела (720 особа мушког и 42 особе женског пола), Албанци 4 дела, Муслимани 7 дела, Роми 9 кривичних дела (8 особа мушког и 1 особа женског пола), Румуни 1 дело, а припадници осталих народа 50 дела (49 особа мушког и 1 особа женског пола).

Према задатом критеријуму територијалног карактера, даље се долази до следећих података:

У региону Београда извршено је укупно 5.330 кривичних дела. Срби су извршили укупно 3.659 кривичних дела (3.311 особа мушког и 348 особа женског пола). Црногорци су извршили 5 кривичних дела, Албанци 2 кривична дела, Роми 1 кривично дело, Румуни 1 кривично дело (сва наведена дела извршиле су особе мушког пола). Припадници осталих народа извршили су укупно 24 кривична дела (22 особе мушког и 2 особе женског пола).

У региону Војводине извршено је укупно 7.096 кривичних дела. Срби су извршили укупно 911 кривичних дела (822 особе мушког и 89 особа женског пола). Црногорци су извршили 2 кривична дела, а Албанци 4 кривична дела (сва лица су мушког пола). Мађари су извршили укупно 40 кривичних дела (36 особа мушког и 4 особе женског пола). Муслимани

су извршили 2 кривична дела (лица мушког пола). Роми су извршили укупно 46 кривичних дела (39 особа мушког и 7 особа женског пола). Припадници осталих народа извршили су укупно 24 кривична дела (21 особа мушког и 3 особе женског пола).

У региону Шумадије извршено је укупно 6.478 кривичних дела. Срби су извршили укупно 4.816 кривичних дела (4.374 особе мушког и 442 особе женског пола). Црногорци су извршили једно кривично дело (мушког пола). Албанци су извршили укупно четири кривична дела (три особе мушког и једна особа женског пола). Муслимани су извршили седам кривичних дела (мушког пола). Роми су извршили укупно 58 кривичних дела (57 особа мушког и једна особа женског пола). Румуни су извршили једно кривично дело (мушког пола). Припадници осталих народа извршили су укупно 199 кривичних дела (188 особа мушког и 11 особа женског пола).

У региону јужне и источне Србије извршено је укупно 5.931 кривично дело. Срби су извршили укупно 4.331 кривично дело (3.919 особа мушког и 412 особа женског пола). Црногорци су извршили једно кривично дело (мушког пола). Албанци су извршили укупно 15 кривичних дела (мушког пола). Мађари су извршили једно кривично дело (мушког пола). Муслимани су извршили девет кривичних дела (мушког пола). Роми су извршили укупно 148 кривичних дела (121 особа мушког и 27 особа женског пола). Румуни су извршили укупно пет кривичних дела (четири особе мушког и једна особа женског пола). Припадници осталих народа извршили су укупно 117 кривичних дела (108 особа мушког и девет особа женског пола).

Применом аналитичког метода на период од 2017. до 2019. године у Републици Србији, а на основу свих расположивих података о кривичним делима општег и посебног криминалитета, а захваљујући примени оперативних активности у сузбијању свих облика општег криминалитета, долази до смањења стопе криминалитета. У току 2018. године, укупна стопа криминалитета смањена је за 6,06 % у поређењу са 2017. годином. Током 2019. године, укупан број кривичних дела смањен је за 40,43 % у поређењу са 2017. годином.

Применом добрих превентивних мера, превентивном и репресивном раду полиције у Републици Србији, општи криминал је у 2018. години опао за 3,92 %, у 2019. години за 8,57 % у поређењу са 2017. годином.

У вези са кривичним делима организованог криминала, Управа криминалистичке полиције поднела је укупно 23 кривичне пријаве против припадника организованих криминалних група током 2018.

године. Током 2019. године, било је поднето укупно 25 кривичних пријава против припадника организованих криминалних група. Ови подаци указују на повећан број новооткривених организованих криминалних група у наведеном периоду.

Кад су у питању кривична дела против живота и тела, током 2024. године укупно је извршено 73.590 кривичних дела. Од тога, кривично дело убиства догодило се 98 пута од стране познатих пунолетних извршилаца. Тешко убиство се догодило 103 пута, једно убиство на мах, два убиства детета при порођају, у три случаја је дошло до нехатног лишења живота.

Кривичних дела против имовине током 2024. године било је укупно 31.873. Од тога, крађа се догодила у 16.137 случајева, тешка крађа 6.571, разбојничка крађа 50, разбојништво 652. Недозвољени прелаз државне границе и кријумчарење људи је у 2024. години откривено у 401 случају.

У раду је, применом приказаног истраживачког модела и метода делимично потврђена постављена хипотеза да интензивне мигрантске промене доприносе промени демографске слике и додатној криминализацији Европе и то у првом делу исказане претпоставке, која се односи на демографски део. У прилог потврди наведене хипотезе иде чињеница да је према одређеним прелиминарним подацима организације Human Rights Watch, закључно са првом половином 2025. године пристигло око 29 милиона миграната. Највише миграната је дошло из Сирије (19.251), потом следи Авганистан (12.914), Мали (10.079), Бангладеш (6.386), Египат (6.137), Мароко (4.732), Сенегал (4.616), Гвинеја (3.418), Тунис (3.308) и Турска (2.722).

Путања мигрантског кретања била је највише усмерена ка Немачкој, а потом према Француској, Уједињеном Краљевству, Аустрији, Италији и Холандији. Током 2023. године јавља се нови талас миграната из Украјине, који мигрирају ка Русији (1.229.571), Пољској (958.646), Чешкој (374.954), Словачкој (125.448), Литванији (78.136), Румунији (84.657), Португалу (53.688), Ирској (106.345), Шпанији (215.116) и Италији (188.965). Мигранти из Сирије углавном су ишли правцем Немачке (2.177.455), Велике Британије (305.106), Белгије (113.408), Швајцарске (110.843), Луксембурга (10.837), Аустрије (234.902), Шведске (163.777) и Француске (204.486).

Највећи прилив миграната у Европу био је 2015. године од 1.493.590 људи и 2022. године од 1.772.207 људи. Дакле, на основу ових параметара, закључује се да се део хипотезе који се односи на промену структуре становништва европског континента потврђује.

Кад се говори о додатној криминализацији Европе, са посебним освртом на Републику Србију, ниједан релевантан показатељ не даје егзактне податке о евентуалној умешаности мигрантског становништва у одређене криминалне радње. За потребе истраживања, издвојени су следећи параметри: врста кривичних дела, где се посебно издвајају имовинска кривична дела, дела против живота и тела, дела против полних слобода и дела против јавног реда и мира. Насупрот овим параметрима, узет је параметар националне припадности и територијални параметар извршења кривичних дела. Закључује се да припадници српског народа највише фигурирају у извршењу наведених кривичних дела, док територијални параметар не указује на повећану криминалну делатност у пограничним потезима или потезима где су интегрисани мигрантски прихватни центри.

Из свега реченог следи да мигрантске промене имају велики утицај на демографску слику Европе, али се не може потврдити да мигрантско становништво има велики или било какав утицај на криминал Европе, нити Републике Србије.

Сукоб интереса
Аутори изјављују да не постоји сукоб интереса.

Доприноси аутора
Концептуализација А. Р.; методологија И. Ј. и П. М.; формална анализа И. Ј., А. Р. и П. М.; израда првог нацрта А. Р.; писање, преглед и уређење И. Ј., А. Р. и П. М. Сви аутори прочитали и сагласили се са објављеном верзијом рукописа.

Финансирање
Ово истраживање није остварило никакво додатно финансирање.

Изјава о доступности података
Оригинални доприноси представљени у раду укључени су у сам рукопис, а додатна питања могу бити упућена ауторима.

Информисани пристанак свих учесника у истраживању/одобрење надлежног одбора:
Није применљиво.

Igrački Jasmina
Institute for Criminological and Sociological Research, Belgrade, Serbia

Antonović Ratomir
Institute of Serbian Culture, Priština – Leposavić, Serbia

Petrović Maja
University Business Academy in Novi Sad, Faculty of Law for Commerce and Judiciary in Novi Sad, Novi Sad, Serbia

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE MIGRATION CRISIS AND CRIME IN THE REPUBLIC OF SERBIA

ABSTRACT: The main problem discussed in the paper is the existence of a causal relationship between certain criminal phenomena in the Republic of Serbia and the European Union, on the one hand, and the migrant crisis, on the other. A special problem is represented by certain criminal acts that can be classified as a direct consequence of migrant population movements. The time frame is the period of the past ten years, during which the migrant issue has been considered one of the most topical issues in the European Union. The aim of the paper is to indicate the existence of a correlation between the migrant crisis and intensive criminal activity in the countries of the European Union, as well as in the countries located on the so-called migrant route. The hypothesis of the paper is that intensive migrant changes contribute to a change in the demographic picture and additional criminalization of Europe. The co-authors use analytical, historical, comparative and normative methods. The research results partially confirmed the hypothesis that the migrant crisis has an impact on the demographic picture of Europe, but the part that relates to the additional criminalization of Europe was not proven, because no parameters were established that could confirm this.

Keywords: *migration, population, crime, abuse, state border.*

Литература

1. Антоновић, Р. (2017). Безбедносни аспекти мигрантске кризе. У: Костадиновић, И. (уред.), *Правни и безбедносни аспекти миграција и последице мигрантске кризе* (стр. 415–420). Ниш: Факултет за право, безбедност и менаџмент „Константин Велики“
2. Антоновић, Р. (2023). Људска права и њихова заштита на простору Косова и Метохије. У: Танчић, Д. (уред.), *Косово и Метохија кроз чињенице, тумачења и симболе* (стр. 165–180). Приштина: Институт за српску културу Приштина – Лепосавић
3. Антоновић, Р. (2024). Етички аспекти хомицида У: Танчић, Д. (уред.), *Убиство и самоубиство у научном и уметничком стваралаштву* (стр. 215–230). Приштина: Институт за српску културу Приштина–Лепосавић
4. Антоновић, Р. (2024). *Кривичноправни положај деце и малолетних лица – делинквенција, превенција и казнена политика*. Приштина: Институт за српску културу Приштина–Лепосавић
5. Атанасов, С., & Оташевић, Б. (2021). Фактори који погодују трговини људима. *Зборник радова Правног факултета у Приштини* (1), стр. 167–180
6. Bernstein, E. (2018). *Brokered subjects: Sex, Trafficking, and the Politics of Freedom.* Chicago: The University of Chicago Press
7. Igrački, J., Manojlović, D., & Mijalković, S. (2024). Human trafiking: From Police Arrest of Suspect to Prosecutor’s Indicment to Court Verdict: Sciefintic Correlation from Quentative to Qualitative (Case study – Serbia). *Victimology, 11*(4), pp. 634–648
8. Играчки, Ј. (2016). Организовани криминалитет у Србији и појединим земљама Централне Европе У: Ћирић, Ј. (уред.), *Сузбијање организованог криминала као предуслов владавине права* (стр. 353–364). Београд: Институт за упоредно право
9. Igrački, J. (2023). Prevention of abuse-discrimination of elderly persons. In: Pavlović, Z. (ed.), *Elderly people and discrimination : prevention and reaction* (pp. 467–483). Belgrade: Institute of Criminological and Sociological Research DOI: 10.47152/HRPR2023
10. Играчки, Ј. (2026). *Сузбијање трговине људима у праву Републике Србије*. Београд: Институт за криминолошка и социолошка истраживања
11. Играчки, Ј. (2020). *Ефекти затвора у ресоцијализацији осуђеника.* Београд: Институт за криминолошка и социолошка истраживања

12. Ilić, I. (2022). Trafficking in Human Beings and Human Smuggling. *SEE Law Journal*, Special Edition, *1*(10), pp. 161–171
13. Марушић, М. (2024). *Мигранти и тражиоци азила у Србији у периоду од 01.01.2015. до 30.06.2022.* Београд: Тројан комерц
14. Матијашевић, Ј., & Павловић, З. (2009). Трговина људима – утицај и последице по људска права. *Право – теорија и пракса, 26*(7–8), стр. 21–32
15. Миловић, М. (2021). Навођење детета на присуствовање полним радњама – наметнута и неприметна инкриминација. *Баштина, 31*(54), стр. 195–204
16. Миловић, М. (2021). *Сексуални деликти учињени према деци.* Београд: Мегатренд Универзитет
17. Николић, Д., & Гагић, С. (2025). *Пунолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији, 2024. – пријаве, оптужења и осуде.* Београд: Републички завод за статистику
18. Радановић, М. (2024). *Географија болести.* Београд: Фотокопиница Драган
19. Ристић, В. (2022). Европски модел интегрисаног управљања границама. *Право – теорија и пракса, 39*(2), стр. 91–107. DOI: https://doi.org/10.5937/ptp2202091R
20. Schilling, T., Rauscher, S., Menzel, C., Reichenauer, S., Muller-Schilling, M., Schmid, S., & Selgrad., M. (2017). Migrants and refugees in Europe: challenges, experiences and contributions. *Visceral medicine*, *33*(4), pp. 295–300
21. Суботин, М., & Матијашевић Обрадовић, Ј. (2020). Криминолошка обележја кривичних дела против живота и тела. *Право – теорија и пракса*, *37*(3), стр. 1–12. DOI: https://doi.org/10.5937/ptp2003001S
22. Tabarošćak Ž. (2024). *Migrantska radna snaga u uslužnom sektoru kao predmet poslovne etike*. Zaprešić: The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić
23. Кривични законик. *Службени гласник РС* , бр. 85/05, 88/05 – испр., 107/05 – испр., 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16, 35/19, 94/24 и 63/26